HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת תיובתא: **מתני'** לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך [א]כסהו ונתגלה מותר לכסותו ממלא את הקיתון ונותן לתחת הכר או תחת הכסת: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל [ב]מותר להטמין את הצונן אמר רב יוסף מאי קמ"ל תנינא ממלא אדם קיתון ונותן תחת הכר או תחת הכסת אמר ליה אביי טובא קמ"ל דאי ממתני' הוה אמינא ה"מ דבר שאין דרכו להטמין אבל דבר שדרכו להטמין לא קמ"ל אמר רב הונא [ג](אמר רב) אסור להטמין את הצונן והתניא רבי התיר להטמין את הצונן לא קשיא הא מקמיה [ד] דלישמעיה מר' ישמעאל ברבי יוסי הא לבתר דלישמעי' [ה]כי הא דיתיב רבי ואמר אסור להטמין את הצונן אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי אבא התיר להטמין את הצונן אמר [ו]כבר הורה זקן אמר רב פפא [ז]בא וראה כמה מחבבין זה את זה שאילו ר' יוסי קיים היה כפוף ויושב לפני רבי דהא רבי ישמעאל ברבי יוסי דממלא מקום אבותיו הוה וכפוף ויושב לפני רבי וקאמר כבר הורה זקן אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה אטמין לי צונן ואייתי לי מיא דאחים קפילא ארמאה [ח]שמע רבי אמי ואיקפד אמר רב יוסף מ"ט איקפד כרבוותיה עביד חדא כרב וחדא כשמואל כשמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן כרב [ט]דאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב [י]כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים [יא](הוא) סבר [יב]אדם חשוב שאני: [יג]ת"ר [יד]אע"פ שאמרו [טו] אין טומנין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה אם בא להוסיף מוסיף כיצד הוא עושה רשב"ג אומר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופקרין או נוטל את הגלופקרין ומניח את הסדינין וכן היה רשב"ג אומר [טז]לא אסרו אלא אותו מיחם אבל פינה ממיחם למיחם מותר השתא אקורי קא מקיר לה ארתוחי קא מירתח לה [יז]טמן וכיסה בדבר הניטל בשבת או טמן בדבר שאינו ניטל בשבת וכיסה בדבר הניטל בשבת הרי זה נוטל ומחזיר [יח]טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת או שטמן בדבר הניטל בשבת וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת אם היה מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם לאו אינו

מתני' לא יכסנו משתחשך. הא פריסנא טעמא בפ"ב (דף לד.) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה גזירה שמא יתרים: **ממלא קיתון.** של צונן: **ונותן לתוך הכר.** שלא יחמו בחוס הקיץ והחמה כגון כר וכסת של לבדין שאינו מחמם: **גמ' מופר להטמין את הצונן.** מפני החמה שלא יחמו ולא גזרינן אטו הטמנה כדי שיחמו: **אי ממתני' הוה אמינא הני מילי.** כגון מיס צוננין שאין דרכן להטמין תחת כר וכסת לחממן שאין מתחממין בכך הלכך ליכא למיגזר: **אבל דבר שדרכו להטמין.** לחמס כגון תבשיל אימא לא יטמינגו מפני החמה: **הא היר להטמין את הצונן.** מפני החוס: **זקן.** ר' יוסי: **ממלא מקום אבותיו.** גדול כאביו: **היה כפוף ויושב לפני רבי.** מפני כבוד הנשיאות ולא היה מורה לפניו אע"פ שגדול הימנו: **כבר הורה זקן.** גדלו ונשאו עליו: **אטמין לי צונן.** בשבת: **ואייתי לי מיא דאחים קפילא ארמאה.** שהחמן נחתום נכרי וכחול ולאשמועינן דאין בהן משום בשולי נכרים: **ברבוותיה.** כרבותיו: **אחד חשוב שאני.** שהרואה אותו שהוא מיקל עומד ומיקל יותר: **אין טומנין את החמין משחשיכה ואפילו בדבר שאינו מוסיף הבל.** וכדאמרן [ט] שמא ימנע קדרתו לוגנת כשירלה להטמינה וירתיחנה בשבת אבל אם בא להוסיף כיסוי על כיסוי משחשיכה מוסיף: **גלופקרין.** קו"ט ויש בו הבל יותר מן הסדינין ונוטל את הגלופקרין בימות החמה אם ירא שמא יקדים תבשילו ממחת רוב כיסוי: **וכן היה רשב"ג.** מיקל קולא אחריתי בהטמנה: **לא אסרו.** להטמין משחשיכה אלא במיחם שהומחו בו דהתם הוא דאיכא למיגזר שמא ירתיח: **אבל מפינה הוא ממיחם למיחם אחר ומטמין** זהו לשון התוספתא. והיינו נמי פינהו ממיחם למיחם מותר דהשתא ליכא למיגזר שמא ירתיח דהשתא אקורי קא מיקר להו בתמרין ארתוחי מרתח להו בתמיה: **טמן.** הקדרה בדבר הניטל מה שנתן סביבותיה הוי דבר מוכן: **וכיסה.** על פיה נמי דבר המוכן כגון כלי: **או שטמן בדבר שאינו ניטל.** וכיסה בדבר הניטל: **הרי זה נוטל ומחזיר.** דהואיל והכיסוי ניטל מגלה הקדרה ואוחזה. אבל טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל או אפי' טמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל אם אין מקצת פיה מגולה לא יטול דאין לו במה יאחזנה. ואם תאמר יפנה סביבותיה הואיל ודבר הניטל הוא ויאחזנה בדופניה [כ] ויטנה על לדה ויפול הכיסוי כי ההיא דתנן לקמן (פרק נוטל דף קמב:) האבן שעל פי החבית מטה על לדה והיא נופלת הא אוקימנא התם בשכח אבל במיחם נעשה בסים לדבר האסור והיכא דמגולה מקצתו אין זה טלטול שמגלדלו והכיסוי נופל מאליו: הרי מגולות מקצתן ועל כן אומר ר"ת דלא חשיב כמיחם [כא] כיון שדעתו ליטלו בשבת [כב] ובפ' נוטל (שם דף קמג.) נמי תנן בית שמאי אומרים מגביהין מעל גבי השלחן עצמות וקליפים וב"ה אומרים מסלק את הטבלא ומנערה ולא חשיב לב"ה כמיחם והכא מיירי בכיסוי כעין כלי חרס שנותנים על הקדרה שהקדרה גלועה בתוכה ואי אפשר לנער הכיסוי אלא אם כן יגביהו קצת ור"י מפרש כגון שטמן הקדרה בקופה בדבר הניטל ולמעלה מן הקדרה מילא כל הקופה בדבר שאינו ניטל שאי אפשר לו להגיע לקדרה אם לא יטלטל דבר שאינו ניטל בידים [כג]: אינו

הוא ואמאי ממעט ומשני דאית לה אוגנים וחבריה באורעא ופריך וכי יש לו מאי הוי והתנן הטומן לפת כו' ואי גרס מקצת מגולים מאי פריך הא לא דמי לספל שיש לו אוגנים ומאי ר"י דיש לומר דבנטיעה איכא קרקע קשה ודבוק ביותר ומדמה ליה לספל שיש לו אוגנים ואין להקשות לפירוש הערוך דמאי פריך מינה לשמואל לימא דהך משנה סבר טלטול מן הצד לא שמיה טלטול [ג] כאלעזר בן תדאי ומקצת מגולין נקט משום אחריני ולא משום שבת ושמואל סבר כרבנן דאיכא למימר דמשמע ליה דמשום שבת נמי נקט לה מדלא תנא בהדיא וניטלין בשבת אפילו מכוסין ש"מ דמכוסין אסורין כרבנן ואפ"ה מקצתן מגולין שרי: **כסהו ונתגלה מותר לכסותו.** נראה לר"י דה"ה דמותר לגלותו בידים ולחזור ולכסותו כמו שמותר ליטול הקדרה ולהחזירה והא דנקט כסהו ונתגלה [א] משום דנתגלה מבעוד יום אייר דומיא דרישא לא כסהו מבעוד יום וקאמר דמותר לכסותו משתחשך אבל אם גילהו בידים מבעוד יום כדי לכסותו משתחשך אסור לכסותו משתחשך דדמיא לתחלת הטמנה:

אילן היה ר' יוסי קיים היה כפוף כו'. פי' רבינו שלמה מחמת נשיאותו דהא ר"י היה גדול מרבי כדמוכח בפ"ב דנדה (דף יד: ושם) דאמר ליה רבי ישמעאל לרבי יוסי לר' חמא בר ביסנא כדברי רבי אומר לך או כדברי אבא אמר ליה כדברי רבי אמור לי אמר ליה זהו שאומרים עליו דאדם גדול הוא שמניח דברי הרב ושומע דברי התלמיד [ב] ור"ת מפרש דודאי מתחלה [ג] היה רבי תלמידו של רבי יוסי אבל אח"כ [ד] נתחכם רבי [ה] כדקאמ' התם ור' חמא סבר רבי ריש מתיבתא שכיחי רבנן גביה ומחדדן שמעתתיה: **כיצד הוא עושה רשב"ג אומר נוטל את הסדינין כו'.** נראה לר"י ולה"ר פור"ת דל"ג כילד הוא עושה [ו] דרשב"ג פליג את"ק דלא שרי אלא להוסיף [ז] אבל להחליף אסור ורשב"ג שרי אף להחליף [ח] וכ"ש ליטול ולהחזיר אותו דבר דלא הוי כל כך תחלת הטמנה והיינו דקאמר וכן היה רשב"ג אומר כלומר שהיה מיקל

קולא אחריתי בבי הטמנה:

אבל פינה ממיחם למיחם מותר. [ט] ול"ל לההוא דסיכה דבעי בפרק כירה (לעיל לח:) [ז] פינה ממיחם למיחם מהו [יא] דהתם רולה בחמימותן לכך יש לאסור כשהוא לוגן אבל הכא בבי הטמנה כל כמה שהוא לוגן טפי שפיר דמי כדאמר לעיל רבי היר להטמין את הלוגן וא"ת ורבי לא ידע לעיל דמותר להטמין את הלוגן וכי לא ידע דשמיע ליה מאבוה הכא דשרי וי"ל דהכא דוקא דמוכח מילתא שנתכוין לגנן שפינהו ממיחם למיחם אבל קיתון של מים דלא מוכח מידי יהא אסור להטמין. מתוספות רבינו יהודה (ת"י):

או שטמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל. הקשה בקונט' יפנה סביבה ויאחזנה בדופניה ויגביהנה ויטנה על לדה כדתנן בפרק נוטל (לקמן קמב:) היתה בין החביות מגביהה כו' ומתרץ דהא אוקמינן התם בשכח אבל במיחם נעשה בסים לדבר האסור וקשה דאי חשיב הכא כמיחם אם כן במגולה מקצתה היאך נוטל ומחזיר [ב] מה בין זה לאבן שעל פי החבית דאסרי' במיחם אפי' להטותה על לדה ועוד קשה לר"ת דהא תנן נוער את הכיסוי והן נופלות אפי' אינן

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל אמר רבין], (ב) סנהדרין כד., (ג) [שם ולף כט.:], (ד) [שם כד.], (ה) [מו"ק יב:], (ו) מו"ק יב: יבמות מו. ע"ז לח. נט., (ז) [ל"ל והוא], (ח) [לקמן קמב: ברכות יט. פסחים קי. מו"ק יא: יב. מגילה כב: כתובות נב: פו. ב"מ עב. ע"ז ז: כח. מח: חולין קלד:], (ט) תוספתא פ"ד, (י) [לעיל לד.], (כ) [תוספתא שם כל הענין עד סוף הפרק], (ל) [לעיל לד.], (מ) [וע' תוספות לקמן קכב. ד"ה אלי פוגלא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקמי' דשמעיה מר' ישמעאל וכו' לבתר דשמעיה כו': (ב) רש"י ד"ה לו שטמן וכו' ואחזנה בדופניה ויגביהנה ויטנה: (ג) תוס' ד"ה מקצת וכו' טלטול כרבי אלעזר בן תדאי:

לעזי רש"י

קו"ט. מעיל.

מוסף רש"י

לא משום כלאים. כלאי הכרם (ערובין עז.). ולא משום שביעית. אם שנה שביעית היא (ערובין שם). ולא משום מעשר. לחיות בטלה כעניעה זו וכשטולה יצטרך לחזור ולעשר (לקמן קיג.) לו: לשמא נשרם ונתוסף ואם היה חוטם למעשר צריך לעשר את תוספתו, ליכא למיחם לחכי דלא נשרם (ערובין שם). מותר להטמין את הצונן. מיס צונן ומתמיהיא שלא יחמנו, להטמינן בחול צונן בשבת (סנהדרין כד.). כבר הורה זקן. ר' יוסי דאלוגן בחייה (שם). כמה מחבבין זה את זה. בני אבן ישראל (שם). ממלא מקום אבותיו. חשוב כאביו (שם). כל שהוא נאכל כמות שהוא חי. ומיא שמו אינשי כמות שהן (מו"ק יב:). אדם חשוב שאני. יש לו להחמיר על עצמו יותר (שם. ועי' לקמן קמב:) לפי שלמדיס הימנו (כתובות פו.). אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל. כגון אמר ומוכן (לעיל לד.) הדרן עלך במה טומנין

רבינו חננאל

משום כלאים דלא ירק באילן הוא, ולאו משום שביעית דלאו זריעה היא, וכן משום מעשר וניטלין בשבת דלאו מחובר לקרקע אינון, ועלתא בתיובתא לשמואל, וקי"ל כי הא מתניתא דמותחבינא מינה, ש"מ דסליקוסתא אע"ג דלא ארווה בגומא שרי, וכ"ש סכין דנעיצה בין הנדבך ובין הקנים. וזו הלפת טומנה להתרוך כגון טמינת פגה בתבן. ממלא קיתון כו'. ואסיקנא מותר להטמין את הצונן אפילו בדבר שדרכו להטמין [כי] הא דאמר רב נחמן לדראי עבדיה אטמין לי את הצונן ואייתי לי חמין דאחים קפילא ארמאה. ואסיקנא אע"ג דקי"ל דשרי להטמין את הצונן וכל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי גוים, אדם חשוב לא איבעי ליה למיעבד הכי. ת"ר אע"פ שאמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף [הבל], אבל אם בא להוסיף מוסיף. כיצד ר"ש ב"ג אומר נוטל הסדינין ומניח גלופקרין כו', פשוטה היא.

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ד מה"ג שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רמז סעיף ד:
ל ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
לא ג מיי' פי"ז מהלכות מלכות אסורות הל' יד סמג לאוין קמב טור שו"ע יו"ד סימן קיג סעיף ג:
לב ד מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רמז סעיף ד:
לג ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
לד ו (מיי') סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנט סעיף ד:
לה ז שם סעיף ה:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אי שטמן וכו' בין שדעתו ליטלו בשבת. עי' לעיל דף מג ע"ב תוס' ד"ה דכו"ע טלטול:

מוסף תוספות

א. דמשמע וכו' דדוקא נתגלה בדיעבד אבל אסור לגלותו על דעת לחזור ולכסותו. ריטב"ש. ב. משמע דר' יוסי היה רבו של רבי. תוס' נדה יד: ד"ה אלוף. וא"כ לא הוה כפוף אלא מפני נשיאותו. תוס' חמ"ש. ואין נראה, דא"כ היכי מוכיח דמחבבין זה את זה, וכי בשביל נשיאות לא היה לו לפסוק כרבו. תוס' נדה יד: ד"ה אלוף. ג. (ד)בבחרותו של רבי. תוס' נדה יד: ד"ה אלוף. ד. (ו)בזקנותו, מחמת התלמידים. תוס' נדה יד: ד"ה אלוף. ה. יותר. תוס' נדה יד: ד"ה אלוף. ו. דת"ק איירי בתוספת ולא במחליף, ונוטל הגלופקרין ומניח הסדינים לאו מוסיף הוא אלא ממעט, דגלופקרין חמין יותר וכו' ונראה. תוס' חמ"ש. ז. דלא גלהו לגמרי. תוס' חמ"ש. ח. ומפרש דבכל ענין מותר להחליף, בין להחם בין להקר. תוס' חמ"ש. ט. אלמא במיחם אחר שרי טפי. תוס' לעיל לח: ד"ה פינה. י. גבי חזרת קדרה. ריטב"ש. יא. [ד]משמע איפכא. תוס' לעיל לח: ד"ה פינה. יב. אע"פ שמצדדו והכיסוי נופל מאליו, אפ"ה אסיר. תוס' חמ"ש. יג. דאפילו מניח דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו כל השבת חשוב בשכח וכו' אע"פ שבמתכוין כיסה בדבר שאינו ניטל. תוס' לעיל מג: ד"ה דכ"ע (נפי' נ' הכ"מ, עיי"ש).